

KVINDEN OG SAMFUNDET

Udgivet af

Dansk Kvindesamfund

Nr. 1.

6. Januar 1905.

21. Aarg.

De frie ægteskaber i Sverige.

Af

Fru Anna Bugge Wicksell, Lund.

Oprindelig holdt som Foredrag i D. Kv. St.s

Kbhvn.s Kreds d. 17. okt. 1904.

Tidlig i vår kunde man en morgen i Göteborgaviserne læse et avertissement overskrevet *Samvittighedsægteskab* og undertegnet *Frithiof Palmér* og *Signe Garling Palmér*. Sandsynligvis havde denne tilkendegivelse ikke tiltrukket sig større opmærksomhed, end der tidligere er blevet vist adskillige andre af lignende form, om ikke den omstændighed havde været, at her begge de undertegnede, altså også den kvindelige part, var studerende ved Göteborgs Universitet.

Den korporation ved nævnte universitet, det s. k. rektorudvalg, hvem den disciplinære myndighed er tildelt, fandt nemlig, at det måtte gribe ind, og nogle uger senere kunde en forbavset almenhed læse en skrivelse fra rektorudvalget til det unge ægtepar, en skrivelse, som begyndte med, at det (rektorsudvalget) gennem private samtaler med pågældende havde overbevist sig om disses alvorlige hensigt og derfor ikke fandt at kunne stemple deres forehavende som usædeligt, men som desuagtet sluttede med, at hvis de ikke straks lod sig lovformelig vie, udsatte de sig for en relegation fra universitetet.

Denne skrivelse vakte stor forbitrelse især hos landets øvrige studerende ungdom, og såvel fra Upsala og Lund som fra „Karolinska institutet“ og den tekniske højskole sendtes til rektorudvalget i Göteborg protestadresser i tildels meget skarpe udtryk. Pressens Fordømmelsesdom var ogsaa temmelig enstemmig, og endnu en følge af det hele postyr var, at i de nærmeste uger efter disse begivenheder flere andre avertissementer af samme indhold og form fremkom, end før havde været tilfældet under ligeså mange år. Alt dette har igen givet anledning til, at den gamle de-

bat om den lovlige ægteskabsinstitutions fejl og brister er blevet genoptaget. De frie ægteskaber eller samvittighedsægteskaberne for at anvende det nu moderne udtryk, vil jo nemlig gælde for en protest mod denne institutions form og indhold, en protest så stærk og kraftig, som et enkelt privat menneske kan gøre den.

Da de indvendinger, som herved gøres mod det lovlige ægteskab, jo ikke gælder den svenske ægteskabslovgivning alene, men ligeså vel kan rettes imod de fleste andre landes lovgivning på dette felt, kan det muligvis interessere også danske læsere at høre noget nærmere om denne endnu så længe specifikt svenske agitationsform for en bedre og idellere ægteskabslovgivning.

Med frit ægteskab eller samvittighedsægteskab menes et ægteskabeligt forhold, indgået uden enten kirkelig eller borgerlig vielse, men med fuld offentlighed og deraf følgende ansvar; i de fleste fald har vel også parterne gennem kontrakt og testamente ordnet sine gensidige økonomiske rettigheder og pligter. Sådanne frie ægteskaber er her i Sverige ingen ny foreteelse. Allerede for flere decennier siden praktiseredes de i stor udstrækning af baptisterne, som ikke vilde lade sig vie af statskirkens præster og altså, da deres egne præster eller forstandere ikke var berettiget til at forrette vielse, og borgerligt ægteskab endnu ikke var indført (uden for jøder), ikke havde nogen anden udvej. Disse baptisternes frie ægteskaber anses for at have medvirket i væsentlig grad til indførelsen i Sverige af borgerligt ægteskab gennem disenterloven¹⁾ (af 1873); de ophørte også efter denne tid, og først for 15 år siden optoges de igen, men nu af — idetmindste delvis — andre grunde.

I første række er det dog nok fremdeles religiøse grunde, som gør sig gældende ved indgåelse af frie ægteskaber. Det bor-

¹⁾ Lov for afvigende trossamfund.